УДК 657

Л. С. СТРИГУЛЬ, канд.екон.наук, доц., НТУ «ХПІ»;
А. С. ТІМОНОВА, студент НТУ «ХПІ»

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

У статті розглянуто основні питання організації обліку і аудиту основних засобів на підприємстві. Визначено напрямки удосконалення організації обліку і аудиту основних засобів.

Ключові слова: основні засоби, облік,аудит, етапи аудиту, фінансова звітність, вартісна оцінка.

Вступ. Сьогодні здійснюються значні зміни в системі управління підприємствами, які зумовлені ринковими перетвореннями в економіці України. Перед керівниками підприємств виникає необхідність прогнозування, оцінки ризиків і створення ефективної системи управління. Нині жодна організація, незалежно від відомчої належності і форм власності, неспроможна функціонувати без ведення бухгалтерського обліку та аудиту, бо тільки дані бухгалтерського обліку забезпечують повну інформацію про майновий і фінансовий стан організації. Синтетична і аналітична інформація про стан і надходження матеріальних, трудових ресурсів, про результативність інвестиційної та кредитної політики, про витрати та ефективність виробництва, дозволяє управляти господарсько-банківською діяльністю та контролювати виконання планів прибутку, розробляти довгострокові плани розвитку тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження та розвиток бухгалтерського обліку та аудиту основних засобів зробили: М. Білуха, М. Білик, Ф. Бутинець, В. Гавриленко, С. Голов, Л. Городянська, А. Герасимович, Н. Дорош, В. Казмирчук, Л. Кіндрацька, Д. Костюка, Л. Нападовська, Г. Нашкерска, А. Озеран, О. Петрик, Т. Писаревська, В. Рудницький, Я. Савченко, В. Сопко, Н. Ткаченко, В. Усач, Г. Чумаченко, та інші.

Проте незважаючи на великий спектр проведених досліджень та значні науково-практичні напрацювання, на сьогодні лишається низка питань у сфері організації обліку та аудиту основних засобів, які потребують подальших досліджень. Так, зокрема, досі не має єдиного трактування сутності аудиту розрахунків, не виокремлено окремих етапів та процедур організації обліку і аналізу на підприємствах, не до кінця розкрито особливості їх методик тощо.

Цілі статті. Дослідження напрямків удосконалення організації обліку і аудиту основних засобів на підприємстві.

© Л. С. Стригуль, А. С. Тімонова, 2014

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно з П (С)БО № 7 основні засоби — це матеріальні необоротні активи, які підприємство утримує з метою використання у процесі виробництва, реалізації або для здачі в оренду, очікуваний строк корисного використання яких більше одного року [1]. Основні засоби є основною складовою матеріально-технічної бази підприємств, а тому проведення аудиту даних активів - надзвичайно важливе і складне завдання. На відміну від бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю, які здійснюють у межах підприємства його працівники, аудит (зовнішній) є контрольною діяльністю, яку здійснюють на підприємстві незалежні суб'єкти господарювання — аудитори.

Аудиторські фірмі та аудитори зобов'язані мати ліцензію на право здійснення аудиторської діяльності на території України і можуть працювати виключно для надання аудиторських послуг.

Аудитор зобов'язаний вести документацію справ, які стосуються прийнятих рішень за результатами проведеної аудиторської перевірки і які, у свою чергу, буде покладено в основу аудиторського висновку. Записи і висновки аудитора за кожним розділом аудиторської програми фіксуються в робочій документації і є тим фактичним матеріалом, котрий використовує аудитор у процесі підготовки й обґрунтування аудиторського звіту керівництву клієнта.

Документальне оформлення аудиторської перевірки регламентує Міжнародний стандарт № 230 "Документація". У цьому нормативі викладено приблизний зміст і порядок оформлення та зберігання робочої документації аудитора. Робочі документи — це записи, за допомогою яких аудитор фіксує проведені процедури перевірки, тести, отриману інформацію і відповідні висновки, які здійснюються під час проведення аудиторської перевірки. У робочу документацію включається інформація, яка, на думку аудитора, є важливою для того, щоб правильно виконати аудиторську перевірку, і яка має підтвердити висновки та пропозиції в аудиторському висновку [2]. Робочу документацію може бути оформлено як стандартні форми і таблиці на папері чи зафіксовано на електронних носіях інформації або на кіно- чи відеоплівку.

З огляду на те, що клієнта буде постійно перевіряти аудитор, робочі документи доцільно поділяти на такі види:

— постійні, тобто такі, які містять інформацію, що стосується насамперед перевірки окремих питань, котрі повторюються з року в рік (копії статутних та реєстраційних документів тощо);

— поточні, тобто такі, які містять інформацію, що стосується насамперед аудиторської перевірки поточних періодів фінансово-господарської діяльності клієнта (каса, банк, реалізація та ін.).

Визначаючи майбутній зміст документації, аудитор має взяти за орієнтир те, що робочою документацією буде користуватися, наприклад, інший аудитор, котрий

не має великого досвіду роботи в галузі аудиту. Переглянувши цю документацію, інший аудитор зміг би зрозуміти основний зміст проведеної перевірки та прийнятих рішень з результатів перевірки без визначення окремих деталей процедур перевірки.

Облік основних засобів повинен здійснюватися відповідно до умов чинного законодавства. Облік основних засобів на підприємствах складається з таких частин: 1) введення в експлуатацію об'єктів основних засобів; 2) поліпшення та ремонту об'єктів основних засобів; 3) ліквідації об'єктів основних засобів; 4) нарахування амортизації основних засобів.

Первинний, синтетичний та аналітичний облік основних засобів в основному відповідає вимогам, але система бухгалтерського обліку потребує певного вдосконалення. На більшості підприємств не завадило б посилити контроль за збереженням та використанням основних засобів, а також контроль за документальним оформленням операцій з ними [3].

Зважаючи на наведенні проблеми ведення обліку основних засобів слід запропонувати шляхи його вдосконалення. Організацію обліку основних засобів потрібно будувати із урахуванням таких основних факторів: 1) довготривалого терміну використання об'єктів, протягом якого їх необхідно обліковувати; 2) технічно складної та багатокомпонентної будови, яку необхідно детально відображувати в облікових регістрах; 3) необхідність проведення ремонтів, реконструкції, модернізації основних засобів призводить до зміни їх первісних характеристик, які потрібно своєчасно відображувати у регістрах обліку; 4) коштовність об'єктів вимагає адекватної організації процесів їх приймання, списання, а також і обліку наявності, які б забезпечували їх цілісність і збереження у робочому стані. Збереження приватної власності, унеможливлення крадіжок майна, руйнування об'єктів є однією із основних проблем, що постійно постають перед суб'єктами господарювання.

Організація обліку основних засобів повинна бути цілісною, єдиною системою взаємопов'язаних, взаємоузгоджених способів і методів обліку, які охоплюють увесь комплекс облікових процедур з виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації, тому основними шляхами її удосконалення визначені наступні [4]:

– вибір оптимальної за складом та обсягом облікової інформації, яка забезпечить реалізацію завдань, поставлених перед обліком основних засобів;

– розробка та запровадження удосконалених форм носіїв облікової інформації, найбільш адаптованих до структури, змісту та характеру інформації;

– розробка та запровадження раціональних схем документообігу, що дозволять із найменшими затратами трудових, матеріальних та фінансових ресурсів забезпечити своєчасне виконання поставлених завдань;

– розробка та запровадження раціональної технології вирішення облікових

завдань, що забезпечить злагоджене функціонування облікового механізму.

Реалізація вищенаведених дій дасть змогу удосконалити організацію та методику обліку, аудиту та аналізу основних засобів, підвищити інформативність носіїв облікової інформації і, як наслідок, надасть змогу прогнозувати ефективність їх використання на підприємстві [5].

Висновок. Таким чином, удосконалення теоретичних і практичних засад організації обліку основних засобів повинне здійснюватись у напрямі розширення її управлінських можливостей, максимально пристосовуючи до практичних потреб суб'єктів підприємницької діяльності, що виникають у процесі прийняття управлінських рішень щодо руху основних засобів та ефективності їх використання. Основними шляхами удосконалення організації обліку основних засобів є раціоналізація як кожної форми документів і регістрів обліку, так і методів, і способів збирання, обробки і узагальнення облікової інформації, адаптованих до сучасних умов.

Список літератури: 1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" [Електронний ресурс], затверджено наказом Міністерства Фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00. **2.** *Чорна І.О.* Ефективність використання основних виробничих фондів та розробка пропозицій щодо їх поліпшення [Електронний ресурс] / І.О.Чорна. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_ep/2009_2/files/Econ_02_2009_Chorna.pdf. **3.** Електронний ресурс – Режим доступу: http://studentbooks.com.ua/content/view/6/54/1/33 . **4.** Електронний ресурс – Режим доступу: http://econjournal.vsau.org/files/pdfa/794.pdf. **5.** Електронний ресурс – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/17_AND_2011/Economics/7_89670.doc.htm.

Bibliography (transliterated): 1. *Polozhennja (standart) buhgalters'kogo obliku 7 "Osnovni zasobi"* [Elektronnij resurs], zatverdzheno nakazom Ministerstva Finansiv Ukraïni vid 27.04.2000 r. № 92. – Rezhim dostupu: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00. **2.** Chorna I.O. *Efektivnist' vikoristannja osnovnih virobnichih fondiv ta rozrobka propozicij shhodo ïh polipshennja* [Elektronnij resurs] / I.O.Chorna. – Rezhim dostupu: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_ep/2009_2/files/Econ_02_2009_Chorna.pdf. **3.** Elektronnij resurc – Rezhim dostupu: http://studentbooks.com.ua/content/view/6/54/1/33 . **4.** Elektronnij resurc – Rezhim dostupu: http://econjournal.vsau.org/files/pdfa/794.pdf. **5**. Elektronnij resurc – Rezhim dostupu: http://www.rusnauka.com/17_AND_2011/Economics/7_89670.doc.htm.

Надійшла до редколегії 25.02.2014

УДК 338.45:658.27

Д.В. БЕЗУГЛА, магістр, НТУ «ХПІ»

УДОСКОНАЛЕНА МОДЕЛЬ ГНУЧКОГО РОЗВИТКУ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Досліджено та удосконалено модель гнучкого техніко – технологічного розвитку підприємства на основі інновацій. Розроблено систему показників, що визначають спроможність підприємства до технічного переоснащення виробництва і його продуктового оновлення.

Ключові слова: підприємство, модель, інновації, інвестиції, технології, гнучкість, технічне переоснащення виробництва.

Вступ. Підвищення вимог до рівня конкурентоздатності вітчизняних підприємств викликає нагальну потребу технічного переоснащення виробництва на інноваційній основі. Водночас необхідно зазначити, що зміна ринкових потреб споживачів щодо номенклатурної та якісної структури товарної продукції призводить до необхідності «гнучкої», тобто прискореної розробки нових видів товарів, швидкого переналагодження техніко – технологічної структури виробництва. Вирішення цієї актуальної проблеми доцільно здійснювати на основі застосування моделей гнучкого розвитку та інноваційної спроможності підприємства, які, для розширення їх аналітичних можливостей, мають удосконалюватися.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проведений аналіз досліджень і публікацій із визначеної проблеми [1-6] свідчить про її актуальність. В роботі В.М.Гончарова [1] розглянуто комплекс науково – технічних проблем адаптації промислових підприємств до впровадження інновацій. У книзі Самочкіна В.Н. [2] викладено теоретичні основи моделювання процесів гнучкого розвитку підприємства. У монографії з інноваційних проблем технічного переоснащення виробництва [3] запропоновано модель гнучкого розвитку з урахуванням ряду факторів внутрішнього середовища підприємства. Робота Мелкумова Я.С. [4] присвячена питанням інвестиційного забезпечення економічних структур з використанням різних джерел фінансування. У книзі групи авторів під ред. проф. Перерви П.Г. [5] визначено широкий комплекс проблем адаптації виробничих підприємств до конкурентних вимог ринкової економіки.

Водночас існує невирішена частина [6] загальної проблеми: розширення структури показників моделей гнучкого розвитку підприємств для підвищення їх аналітичних можливостей.

Мета дослідження, постановка задачі. Метою дослідження є аналіз теоретичних підходів до формування моделей гнучкого розвитку підприємства на